

▷ „Monarkier“

I årtierne efter krigen i 1864 fandt en markant politisk udvikling sted i Slesvig-Holsten og i Danmark. Der var nogle tydelige fællestræk, men der var samtidig nogle markante forskelle. Begge steder vandt bondestanden og arbejderbevægelsen frem på adelens bekostning. Det skete, selv om de konservative myndigheder forsøgte at hindre det.

I Slesvig-Holsten, som i hele det forenede Tyskland, fik kejseren en meget central placering. Han blev placeret som nationens samlende faderskikkelse, og kansler Bismarck var den effektive politiske leder. I Danmark var kongens opbakning faldende, og det parlamentariske liv var fastlåst i flere årtier i en forfatningskamp.

Temaet giver mulighed for at gå i dybden med forandringerne i Danmark og Tyskland efter 1864 frem til 1920, og man kan på samme tid se på konsekvenserne for befolkningsgrupperne i Slesvig-Holsten og Syddanmark. Bearbejdningen af temaet giver indsigt i, hvordan den politiske udvikling i Slesvig-Holsten foregik, og hvordan det fik indflydelse i både Danmark og Tyskland. Temaet giver indblik i monarkiets betydning for udviklingen i Slesvig-Holsten og internt i Danmark og Tyskland

Temaet monarkier er delt op i 7 moduler, som ser på forandringerne i Slesvig-Holsten og betydningen for den politiske udvikling i Danmark og Tyskland.

(De-) stabilisering.

- Den politiske og sociale udvikling i Danmark og Tyskland var meget forskellige efter afslutningen af Første Verdenskrig. Danmark gik i en stabil retning, mens forholdene i Tyskland og Slesvig-Holsten blev mere og mere ustabile.

Politik i Slesvig-Holsten.

- Slesvig-Holsten gennemgik i de første år som preussisk provins en forvaltningsmæssig revolution. Den blev sat i værk af Preussen og styret fra oven. Der var et stort behov for reformer, og der blev gennemført en række demokratiske tiltag. Andre dele trak i en langt mere konservativ retning.

Kejserkult og kongetroskab.

- Monarkierne i Danmark og Tyskland fik i løbet af den sidste halvdel af det 19. århundrede meget forskellige roller. I Tyskland blev Wilhelm I en landsfader, som blev brugt til at samle nationen. I Danmark var kongens popularitet vigende.

Socialdemokratiet i vækst

- Overalt i Europa voksede Socialdemokratiets politiske indflydelse markant i sidste halvdel af 1800-tallet. I Danmark og Tyskland skete det, selv om

myndighederne forsøgte at hindre det. Dette skete ved direkte forbud eller ved forskellige former for chikane.

Den Første Verdenskrig.

- Første Verdenskrig fik stor betydning for Slesvig-Holsten. Mange mænd blev indkaldt, og mange mistede livet. Danmark slap fri af krigen, men de dansksindede slesvigere deltog på tysk side.

De dansksindede slesvigere

- Efter krigen i 1864 måtte den dansksindede del af befolkningen i Slesvig leve under fremmed styre. I perioden frem til genforeningen i 1920 lykkedes det at bevare danskheden på trods af stigende preussisk undertrykkelse.

Politik i Syddanmark

- I sidste halvdel af 1800-tallet blev det danske folkestyre skabt og udviklet. Det skete i en langvarig politisk kamp mellem den fremvoksende bondestand og den svækkede adelsstand. Systemskiftet fandt sted i 1901, hvor parlamentarismen blev gennemført i Danmark.

Modulerne kan stå alene hver for sig eller bruges som en helhed i undervisningen. Det er f.eks. muligt at koncentrere sig udelukkende om den generelle udvikling i Danmark og Tyskland efter første verdenskrig eller om den politiske udvikling i Slesvig-Holsten. Det kunne desuden være muligt at se på de politiske forandringer i både Danmark og Tyskland ved at kombinere modulerne om (De-)stabilisering, Politik i Slesvig-Holsten, Politik i Danmark og Socialdemokratiet i vækst.

Forslag til brug i undervisningen:

Monarkier giver mulighed for at gå i dybden med den politiske udvikling i regionen efter de slesvigske krige, der fik konsekvenser for de politiske forandringer i Tyskland og Danmark. Temaet har mange indfaldsvinkler og kan tilrettes individuelt til undervisningsforløbet. Mulige undervisningsforløb kunne være:

- Som start på temaet kunne man se på udviklingen i Danmark og Tyskland efter Første Verdenskrig og dets betydning for udviklingen i Slesvig-Holsten og Syddanmark.
- Derudover kan der ses på, hvordan den politiske udvikling foregik i Slesvig-Holsten og Danmark efter de slesvigske krige og konsekvenserne for befolkningen.
- Materialet kan desuden anvendes til at gå i dybden med det danske mindretals vilkår under den tyske kejsers styre, jf. modulerne om det danske mindretal, den politiske udvikling i Slesvig-Holsten og Den Første Verdenskrig.

- Monarkiernes rolle i den politiske udvikling i Slesvig-Holsten og Danmark og baggrunden for forandringerne kan diskuteres ud fra materialet. Der gives et indblik i konsekvenserne for befolkningen i modulerne om den politiske udvikling i Danmark og Slesvig-Holsten, Socialdemokratiet i vækst og i Kejserkult og kongetroskab.

Materialets omfang og dybde giver flere differentierede bearbejdningsmuligheder, således at det bliver muligt både at arbejde individuelt og i grupper med temaet. Materialet kan bearbejdes på flere måder, hvilket giver en rig mulighed for fordybelse og fremlæggelser af forskellige problemstillinger, individuelt eller i grupper. Brugen af IT-midlet kan gennem et relevant tilbud af skriftlige og audiovisuelle kilder give mulighed for indgående fordybelse i temaet. Derudover kan arbejdet med materialet bruges til at nå flere af trinmålene.

- Eleverne kan lære om **årsager, forandrings- og udviklingsprocesser** i den regionale historie.
- Gennem arbejdet med temaet om monarkier kan eleverne lære at **forklare og beskrive sammenhængskronologien** mellem udviklingen i Slesvig-Holsten og forandringerne i Danmark og Tyskland, samt redegøre for **konsekvenserne** for den almene befolkning.
- Skoleelever kan også lære, at **perspektivere** forandringerne i Slesvig-Holsten til udvikling i Danmark og Tyskland

Tillægsmateriale.

Udover brugen af online ressourcerne i undervisningen findes der ekstramateriale, som kan bruges i undervisningen. Til temaet *monarkier* indeholder materialet oversigtsgrafer med udviklingen i både Danmark og Tyskland såvel som 4 kildetekster med uddrag fra soldater, der deltog i Første verdenskrig. Desuden findes der flere samtidige karikaturtegninger, som kan illustrere forskellige syn på udviklingen. Tillægsmaterialet koncentrerer sig i første omgang om den politiske udvikling, og kan bruges som uddybende materiale til de historiske begivenheder i Slesvig-Holsten og i Danmark og Tyskland.

Derudover.

Temaet giver flere fordybende bearbejdningsmuligheder i form af spændende, overskuelige projekter, der er lige til at gå til. Monarkiernes rolle i Danmark og Tyskland medførte forskellige udviklingsforløb i de to lande, og fik betydelige omkostninger for den almene befolkning. Hvor Danmark oplevede en stabilisering, medførte Tysklands nederlag i Første verdenskrig en øget destabilisering, der medførte en høj inflation og stigende arbejdsløshed. Konsekvenserne for den dansksindede del af den slesvigske efterlader spor i lokale arkiver og mindesmærker. I litteraturlisten findes henvisninger til uddybende litteratur. Den indeholder materiale med henvisninger til online ressourcer,

der kan uddybe konsekvenserne for lokalbefolkningen.

Interessante problemstillinger kunne være: Hvilken betydning fik det tyske kejserriges mindretalspolitik for det danske mindretal vilkår i Slesvig? Hvad betød det for dagliglivet i landsbyerne? For yderligere fordybelse i mindretallenes historie i Slesvig-Holsten kan bøgerne af Fink og Schultz Hansen anbefales. Et større overblik over relevant litteratur kan fås gennem litteraturlisten i de enkelte moduler, der giver mulighed for yderligere fordybelse.

